

I.

121/1920 Sb.

ZÁKON

ze dne 29. února 1920,

kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky

My, národ Československý, chtějíce upevniti dokonalou jednotu národa, zavésti spravedlivé řády v republice, zajistiti pokojný rozvoj domoviny československé, prospěti obecnému blahu všech občanů tohoto státu a zabezpečiti požehnání svobody příštím pokolením, přijali jsme ve svém Národním shromáždění dne 29. února 1920 ústavu pro Československou republiku, jejíž znění následuje.

Při tom my, národ Československý, prohlašuje, že chceme usilovati, aby tato ústava i všechny zákony naší země prováděny byly v duchu našich dějin stejně jako v duchu moderních zásad, obsažených v hesle sebeurčení; neboť chceme se přičleniti do společnosti národů jako člen vzdělaný, mírumilovný, demokratický a pokrokový.

Čl.I

(1) Zákony odporující ústavní listině, jejím součástkám a zákonům ji měnícím a doplňujícím jsou neplatné.

(2) Ústavní listina a její součástky mohou býti měněny nebo doplňovány jen zákony označenými za ústavní (§ 33).

Čl.II

Ústavní soud rozhoduje o tom, vyhovují-li zákony republiky Československé a zákony sněmu Podkarpatské Rusi zásadě článku I.

Čl.III

(1) Ústavní soud skládá se ze sedmi členů. Po dvou členech vysílá do něho nejvyšší soud správní a nejvyšší soud ze sebe. Ostatní dva členy a předsedu jmenuje prezident republiky.

(2) Podrobnosti, zejména o způsobu, jak oba jmenované soudy vysílají členy ústavního soudu, o funkčním jeho období, o řízení před ním a o účincích jeho nálezů, stanoví zákon.

Čl.IV

(1) Dosavadní Národní shromáždění zůstane v činnosti potud, pokud se neustaví sněmovna poslanecká a senát.

(2) Zákonů usnesených tímto Národním shromážděním, avšak nevyhlášených v den, kdy se ustaví sněmovna poslanecká a senát, nelze vůbec vyhlášovati, vrátil-li je president republiky Národnímu shromáždění.

(3) Co do lhůt stanovených prozatímní ústavou pro výkon práva presidenta republiky podle § 11 a pro povinnost vyhlásiti usnesený zákon platí při zákonech usnesených dosavadním Národním shromážděním předpisy prozatímní ústavy.

Čl.V

Dosavadní president zůstává ve svém úřadě, pokud nebude provedena volba nová. Ode dne účinnosti ústavní listiny přísluší mu práva v ní stanovená.

Čl.VI

Dokud nebude zvolen plný počet členů poslanecké sněmovny a senátu, stanovený ústavní listinou, je pro určení počtu poslanců a senátorů, potřebného k platnému usnášení podle ústavní listiny, rozhodující počet členů skutečně zvolených.

Čl.VII

(1) Ustanovení článku I., II., III. 1. odst., a VI. tvoří součást ústavní listiny podle § 33 této listiny.

(2) Prováděcí zákony předpokládané v ústavní listině nejsou součástí této listiny podle 1. odstavce, neustanovuje-li ústavní listina jinak.

Čl.VIII

(1) Připojená ústavní listina nabývá účinnosti dnem svého vyhlášení.

(2) Její § 20 nevztahuje se na členy dosavadního Národního shromáždění.

Čl.IX

V den ustanovený v 1. odstavci článku VIII. pozbývají platnosti všechna ustanovení, která odporují této ústavní listině a republikánské formě státu, dále všechny dřívější ústavní zákony, i když by jednotlivá jejich ustanovení nebyla v přímém rozporu s ústavními zákony Československé republiky.

Čl.X

Tento zákon nabývá účinnosti zároveň s ústavní listinou a provede jej a ústavní listinu vláda.

Ústavní listina
Československé republiky

HLAVA PRVNÍ

Všeobecná ustanovení

§ 1

(1) Lid je jediný zdroj veškeré státní moci v republice Československé.

(2) Ústavní listina určuje, kterými orgány svrchovaný lid si dává zákony, uvádí je ve skutek a nalézá právo. Ona také vytyčuje meze, jichž tyto orgány nesmějí překročit, aby se nedotkly ústavně zaručených svobod občanských.

§ 2

Stát československý jest demokratická republika, jejíž hlavou je volený president.

§ 3

(1) Území Československé republiky tvoří jednotný a nedílný celek, jehož hranice mohou být měněny jen ústavním zákonem (čl. 1. uvoz. zák.).

(2) Nedílnou součástí tohoto celku jest a to na základě dobrovolného připojení podle smlouvy mezi hlavními a přidruženými mocnostmi a Československou republikou v Saint Germain-en-Laye ze dne 10. září 1919 samosprávné území Podkarpatské Rusi, které bude vypraveno nejširší autonomií, slučitelnou s jednotností republiky Československé.

(3) Podkarpatská Rus má vlastní sněm, který si volí předsednictvo.

(4) Sněm Podkarpatské Rusi je příslušný usnášeti se o zákonech ve věcech jazykových, vyučovacích, náboženských, místní správy, jakož i v jiných věcech, které by naň přenesly zákony Československé republiky. Zákony usnesené sněmem Podkarpatské Rusi, projeví-li president republiky s nimi souhlas svým podpisem, vyhlášují se ve zvláštní sbírce a podepisuje je také guvernér.

(5) Podkarpatská Rus budiž v Národním shromáždění Československé republiky zastoupena přiměřeným počtem poslanců (senátorů) podle příslušných volebních řádů československých.

(6) V čele Podkarpatské Rusi je guvernér jmenovaný presidentem Československé republiky k návrhu vlády a odpovědný také sněmu Podkarpatské Rusi.

(7) Funkcionáři Podkarpatské Rusi budou podle možnosti vybíráni z jejího obyvatelstva.

(8) Podrobnosti, zvláště o právu voliti a o volitelnosti do sněmu, upravují zvláštní ustanovení.

(9) Zákon Národního shromáždění, který určí hranice Podkarpatské Rusi, tvoří součást ústavní listiny.

§ 4

(1) Státní občanství v Československé republice je jediné a jednotné.

(2) Podmínky nabývání, účinků a zániku státního občanství Československé republiky určuje zákon.

(3) Příslušník cizího státu nemůže být zároveň příslušníkem Československé republiky.

§ 5

(1) Hlavním městem republiky Československé je Praha.

(2) Barvy republiky jsou bílá, červená a modrá.

(3) Státní znak a vlajky upravují zákony.

HLAVA DRUHÁ

Moc zákonodárná. Složení a působnost Národního shromáždění a jeho obou sněmoven

§ 6

(1) Moc zákonodárnou vykonává pro celé území Československé republiky Národní shromáždění, skládající se ze dvou sněmoven: sněmovny poslanecké a senátu.

(2) Sídlem obou sněmoven jest Praha. Je-li to však nezbytně nutno, mohou být svolány přechodně do jiného místa republiky Československé.

§ 7

(1) Zákonodárná a správní činnost zemských sněmů zanikla.

(2) Pokud zákon Národním shromážděním usnesený neustanovuje jinak, platí pro celé území Československé republiky.

§ 8

Sněmovna poslanecká má 300 členů, kteří se volí podle všeobecného, rovného, přímého, tajného práva hlasovacího podle zásady poměrného zastoupení. Volby konají se v neděli.

§ 9

Právo voliti do sněmovny poslanecké mají všichni státní občané Československé republiky bez rozdílu pohlaví, kteří překročili 21. rok věku svého a vyhovují ostatním podmínkám řádu volení do poslanecké sněmovny.

§ 10

Volitelní jsou státní občané Československé republiky bez rozdílu pohlaví, kteří dosáhli aspoň 30. roku věku svého a vyhovují ostatním podmínkám řádu volení do poslanecké sněmovny.

§ 11

Volební období poslanecké sněmovny trvá 6 let.

§ 12

Podrobnosti o výkonu práva volebního a provádění voleb obsahuje řád volení do sněmovny poslanecké.

§ 13

Senát má 150 členů, kteří se volí podle všeobecného, rovného, přímého, tajného práva hlasovacího podle zásady poměrného zastoupení. Volby konají se v neděli.

§ 14

Právo voliti do senátu mají všichni státní občané republiky Československé bez rozdílu pohlaví, kteří překročili 26. rok věku svého a vyhovují ostatním podmínkám zákona o složení a pravomoci senátu.

§ 15

Volitelní jsou státní občané Československé republiky bez rozdílu pohlaví, kteří dosáhli 45. roku věku svého a vyhovují ostatním podmínkám zákona o složení a pravomoci senátu.

§ 16

Volební období senátu trvá 8 let.

§ 17

Podrobné předpisy o výkonu práva volebního a provádění voleb obsahuje zákon o složení a pravomoci senátu.

§ 18

Nikdo nesmí býti zároveň členem obou sněmoven.

§ 19

(1) O platnosti voleb do sněmovny poslanecké i do senátu rozhoduje volební soud.

(2) Podrobnosti upravuje zákon.

§ 20

(1) Vykonal-li zaměstnanec ve státních službách, byv zvolen do Národního shromáždění, slib jako člen jeho, dává se, pokud je členem Národního shromáždění, na dovolenou, má po tu dobu nárok na své stálé příjmy služební mimo přídavek místní nebo činovní, jakož i nárok na postup časový. Vysokoškolští profesori mají nárok na dovolenou. Použijí-li tohoto práva, platí o nich totéž, co o ostatních státních zaměstnancích.

(2) Jiní veřejní zaměstnanci mají, pokud jsou členy Národního shromáždění, nárok na dovolenou.

(3) Členové Národního shromáždění mohou býti ustanoveni placenými státními zaměstnanci teprv rok po tom, kdy přestali býti členy Národního shromáždění.

(4) Ustanovení to nevztahuje se vůbec na ministry. Časové omezení jednoho roku v předešlém odstavci uvedené nevztahuje se na poslance (senátory), kteří byli státními zaměstnanci, nežli byli zvoleni do Národního shromáždění, pokud zůstanou v témže oboru služby.

(5) Členy Národního shromáždění nemohou býti župané a okresní náčelníci.

(6) Členové ústavního soudu, přisedící soudu volebního a ti, kdo jsou členy župních zastupitelstev, nemohou býti zároveň členy Národního shromáždění.

§ 21

Členové obou sněmoven mohou se kdykoliv vzdáti svého mandátu.

§ 22

(1) Členové Národního shromáždění vykonávají svůj mandát osobně; nesmějí od nikoho přijímati příkazů.

(2) Nesmějí se obracet k veřejným úřadům ku podpoře osobních zájmů stran. Toto ustanovení nevztahuje se na členy Národního shromáždění, pokud takové zakročování u úřadu patří jen k výkonu jejich pravidelného povolání.

(3) V první schůzi sněmovny, jíž se zúčastní, vykonávají tento slib: "Slibuji, že budu věren republice Československé a že budu zachovávatí zákony a mandát svůj zastávati podle svého nejlepšího vědomí a svědomí". Odepření slibu nebo slib s výhradou má bez dalšího v zápětí ztrátu mandátu.

§ 23

Členové Národního shromáždění nemohou býti vůbec stíháni pro své hlasování ve sněmovně nebo ve sněmovních výborech. Pro výroky učiněné tam při výkonu mandátu podrobeni jsou jen disciplinární moci své sněmovny.

§ 24

(1) K jakémukoli trestnímu nebo disciplinárnímu stíhání člena Národního shromáždění pro jiné činy nebo opomenutí jest třeba souhlasu příslušné sněmovny. Odepře-li sněmovna souhlas, jest stíhání na vždy vyloučeno.

(2) Tato ustanovení nevztahují se na trestní odpovědnost, kterou člen Národního shromáždění má jako odpovědný redaktor.

§ 25

Byl-li člen sněmovny dopaden a zatčen při trestném činu samém, soud nebo jiný příslušný úřad je povinen ihned oznámiti zatčení předsedovi příslušné sněmovny. Neprojeví-li sněmovna nebo - nezasedá-li Národní shromáždění - výbor, zvolený podle § 54, do 14 dnů ode dne zatčení souhlasu s další vazbou, vazba přestává. Souhlasí-li tento výbor s další vazbou, rozhodne o ní sněmovna do 14 dnů ode dne svého sejití.

§ 26

Členové obou sněmoven mají právo odepřítí svědectví o věcech, které jim byly svěřeny jako členům sněmovny, a to i když členy jejich býti přestali. Vyňaty jsou případy, kde jde o svádění člena některé sněmovny k zneužití mandátu.

§ 27

Členové obou sněmoven mají nárok na náhradu, jejíž výši stanoví zákon.

§ 28

(1) President republiky je povinen svolati obě sněmovny ke dvěma řádným zasedáním v roce: jarnímu a podzimnímu. Jarní musí se začít v březnu, podzimní v říjnu.

(2) Kromě toho svolává sněmovny podle potřeby k zasedáním mimořádným. Žádá-li o to alespoň nadpoloviční většina členů sněmovny poslanecké nebo senátu u předsedy vlády, udávajíc předmět jednání, president je povinen svolati sněmovny tak, aby se sešly do 14 dnů ode dne podané žádosti; kdyby toho neučinil, sejdou se sněmovny současně do dalších 14 dnů k vyzvání svých předsedů.

(3) Uplynuly-li od posledního řádného zasedání aspoň 4 měsíce, president republiky je povinen, žádají-li o to aspoň dvě pětiny některé sněmovny (odst. II.), svolati sněmovny tak, aby se sešly do 14 dnů ode dne podané žádosti. Kdyby toho neučinil, sněmovny sejdou se zároveň do dalších 14 dnů k vyzvání svých předsedů.

§ 29

Zasedání obou sněmoven se začíná a končí vždy zároveň.

§ 30

(1) President republiky prohlašuje zasedání sněmoven za ukončené.

(2) Může je odročiti nejdéle na jeden měsíc a nejvýše jednou v roce.

§ 31

(1) President republiky má právo rozpouštět sněmovny.

(2) Práva tohoto nesmí užití posledních šest měsíců svého volebního období. Po uplynutí volebního období, jakož i po rozpuštění některé sněmovny jest provést nové volby do 60 dnů.

(3) Rozpuštění senátu nestaví trestního řízení zahájeného před senátem podle §§ 67 a 79.

§ 32

Každá sněmovna jest způsobilá usnášeti se - pokud není v tomto zákoně jinak stanoveno - za přítomnosti aspoň třetiny všech členů. Ku platnosti usnesení je třeba nadpoloviční většiny přítomných.

§ 33

K usnesení o vypovězení války, ke změně této ústavní listiny a jejích součástí je třeba třípětinové většiny všech členů v každé sněmovně.

§ 34

(1) Usnesení poslanecké sněmovny na obžalobu presidenta republiky, předsedy vlády a členů vlády může se státi toliko většinou dvou třetin za přítomnosti dvou třetin poslanců.

(2) Řízení před senátem jako trestním soudem upravuje zákon.

§ 35

Každá sněmovna zvolí si sama své předsednictvo a ostatní funkcionáře.

§ 36

Schůze poslanecké sněmovny i senátu jsou veřejné. Schůze neveřejné mohou se konati jen v případech stanovených jednacím řádem.

§ 37

(1) Základní zásady jednání a styky obou sněmoven mezi sebou, jakož i s vládou a na venek vůbec, upravují se v rámci předpisů ústavních zvláštním zákonem. Svoje vnitřní poměry upravuje každá sněmovna jednacím řádem, který vydá ve vlastní působnosti.

(2) Dokud se sněmovna poslanecká a senát neusnesou na novém jednacím řádě, platí pro ně jednacím řád usnesený dosavadním Národním shromážděním.

§ 38

(1) Konají-li obě sněmovny společnou schůzi jako Národní shromáždění (§§ 56, 59, 61, 65), platí pro toto shromáždění jednací řád sněmovny poslanecké.

(2) Takovou společnou schůzi svolává předseda vlády a řídí ji předseda sněmovny poslanecké.

(3) Jeho náměstkem je předseda senátu.

§ 39

Ministři mají právo účastniti se kdykoli schůzí v obou sněmovnách a ve všech výborech. Budiž jim uděleno slovo, kdykoli o to žádají.

§ 40

(1) K žádosti kterékoli sněmovny nebo jejího výboru dostaviž se ministr osobně do schůze.

(2) Jinak se může dáti ministr zastupovati úředníky svého odboru.

§ 41

(1) Návrhy zákonů mohou vycházeti buď od vlády nebo od kterékoli sněmovny.

(2) Ke každému návrhu zákona, podanému členy některé sněmovny, budiž přiložen rozpočet o finančním dosahu osnovy a návrh na úhradu potřebného nákladu.

(3) Vládní návrhy zákona rozpočtového i branného musí býti předloženy napřed sněmovně poslanecké.

§ 42

K ústavnímu zákonu je vždy potřebí souhlasného usnesení obou sněmoven. Totéž platí o jiných zákonech, pokud §§ 43, 44 a 48 neustanovují jinak.

§ 43

(1) Senát je povinen usnésti se o návrhu zákona, přijatém poslaneckou sněmovnou, do šesti neděl, o návrhu zákona rozpočtového a branného do jednoho měsíce. Sněmovna poslanecká povinna jest usnésti se o návrhu zákona, přijatém senátem, do tří měsíců.

(2) Lhůty tyto počítají se ode dne, kdy vytištěné usnesení jedné sněmovny bylo dodáno sněmovně druhé, a mohou býti dohodou obou sněmoven prodlouženy nebo zkráceny. Lhůta jednoměsíční daná senátu pro vyřízení osnovy zákona rozpočtového a branného nemůže býti prodloužena.

(3) Uplynulo-li za příslušné lhůty volební období sněmovny, která má jednati o usnesení sněmovny druhé, nebo byla-li ona sněmovna rozpuštěna, odročena, nebo bylo-li její zasedání ukončeno, plyne pro ni lhůta nová od nejbližší její schůze.

(4) Neučiní-li druhá sněmovna ve lhůtách v předcházejících odstavcích stanovených usnesení, má se za to, že souhlasí s usnesením sněmovny první.

§ 44

(1) Usnesení poslanecké sněmovny stane se zákonem přes odchýlné usnesení senátu, když se sněmovna poslanecká usnese nadpoloviční většinou všech svých členů na tom, že setrvává na svém původním usnesení. Zamítl-li však senát tříčtvrtinovou většinou svých členů osnovu v poslanecké sněmovně přijatou, stane se osnova zákonem, setrvá-li poslanecká sněmovna na svém usnesení třípětinovou většinou všech svých členů.

(2) Návrhy senátu dodávají se poslanecké sněmovně. Zamítne-li je, a setrvá-li senát na svém původním usnesení nadpoloviční většinou všech svých členů, dodá své usnesení znovu poslanecké sněmovně. Zamítne-li poslanecká sněmovna usnesení senátu nadpoloviční většinou všech svých členů po druhé, nestane se usnesení senátu zákonem.

(3) Osnovy takto zamítnuté nemohou býti v žádné sněmovně před uplynutím jednoho roku znovu podány.

(4) Změní-li některá sněmovna usnesení sněmovny druhé, rovná se to zamítnutí.

§ 45

Má-li se některá sněmovna znovu usnášeti o osnově zákona, na které se již jednou usnesla, anebo znovu jednati o osnově zákona v druhé sněmovně přijaté (§ 44, 2. odst.), a byla-li ona sněmovna rozpuštěna, neb uplynulo-li mezi tím její volební období, nežli mohla se usnésti po druhé, pokládá se nové její usnesení za druhé usnesení podle § 44.

§ 46

(1) Zamítlo-li Národní shromáždění vládní návrh zákona, může se vláda usnésti, aby hlasováním lidu bylo rozhodnuto, má-li se zamítnutý vládní návrh státi zákonem. Usnesení vlády musí býti jednomyslné.

(2) Hlasovací právo má každý, kdo jest oprávněn voliti do poslanecké sněmovny.

(3) Podrobnosti upravuje zákon.

(4) Hlasování lidu není přípustné o vládních návrzích zákonů, jimiž má býti měněna nebo doplněna ústavní listina a její součásti (čl. I. uvoz. zák.).

§ 47

President republiky má právo vrátiti s připomínkami zákon usnesený Národním shromážděním do měsíce počítajíc ode dne, kdy usnesení Národního shromáždění bylo dodáno vládě.

§ 48

(1) Setrvají-li obě sněmovny při hlasování podle jmen na vráceném zákonu nadpoloviční většinou všech svých členů, zákon budiž vyhlášen.

(2) Nebylo-li dosaženo takové souhlasné většiny v obou sněmovnách, zákon budiž vyhlášen, když se na něm při opětovném hlasování podle jmen usnesla sněmovna poslanecká většinou tří pětín všech svých členů.

(3) Jde-li o zákon, k jehož přijetí je třeba vyšší přítomnosti členů a většiny zvláště vyznačené, je třeba, aby vrácený zákon byl přijat za této vyšší přítomnosti a vyznačenou většinou.

(4) Ustanovení § 45 platí obdobně.

§ 49

(1) K platnosti zákona je třeba, aby byl vyhlášen a to způsobem, jak ustanovuje zákon.

(2) Zákony se vyhlášují touto větou: "Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně".

(3) Zákon budiž vyhlášen do osmi všedních dnů po uplynutí lhůty stanovené v § 47. Užije-li však president republiky svého práva tamže uvedeného, zákon budiž vyhlášen do osmi všedních dnů po té, kdy opětné usnesení Národního shromáždění (§ 48) bylo vládě oznámeno.

§ 50

V každém zákoně sluší uvést, kterému členu vlády se ukládá jeho provedení.

§ 51

(1) Zákon podpisuje president republiky, předseda vlády a ministr výkonem zákona pověřený. Nemá-li zaneprázdněný nebo churavý president náměstka, podpisuje zaň předseda vlády.

(2) Předseda vlády je při podpisování zákonů zastupován způsobem určeným v § 71.

§ 52

(1) Každá sněmovna jest oprávněna interpelovati předsedu a členy vlády ve věcech jejich působnosti, zkoumati správní úkony vlády, voliti výbory, jimž ministerstva poskytují informace, usnášeti se na adresách a resolucích.

(2) Předseda a členové vlády jsou povinni odpovídati na interpelace členů sněmoven.

§ 53

Výkon kontroly státního hospodářství finančního a státního dluhu upravuje zákon.

§ 54

(1) V době od rozpuštění některé sněmovny neb od uplynutí jejího volebního období až do opětného sejití sněmoven, dále po dobu, po kterou zasedání jejich jest odročeno neb ukončeno, činí neodkladná opatření, i když by k nim jinak bylo třeba zákona, a koná dozor na moc vládní a výkonnou 24členný výbor, do něhož zvolí ze sebe 16 členů a tolikéž náhradníků sněmovna poslanecká a 8 členů a tolikéž náhradníků senát vždy na jeden rok. Náhradník se volí pro určitého člena.

(2) První volby vykonají se ihned, jakmile se obě sněmovny ustaví. Členové předsednictva v obou sněmovnách hlasují. Když byly vykonány volby do některé sněmovny, volí se v nově ustavené sněmovně členové výboru, i když jednoroční doba dosavadních členů neuplynula.

(3) Volí se podle zásady poměrného zastoupení. Sdružování stran je přípustné. Dohodnou-li se všechny strany, koná se volba výboru z plena. Odpor nejvýše 20 poslanců nebo 10 senátorů není tomu na překážku.

(4) Členové výboru podrží své funkce, až noví budou zvoleni. Náhradníci nastupují za členy, kteří trvale nebo přechodně své funkce nemohou vykonávat. Ubude-li některý člen nebo náhradník ve volebním období, konají se za ně na zbytek období volby doplňovací. Nově zvolený člen musí náležitě téže skupině jako člen ubylý, leč by skupina ta buď nenavrhl kandidáta nebo odepřela voleb se zúčastniti.

(5) Člen vlády nemůže býti členem nebo náhradníkem výboru.

(6) Jakmile výbor byl zvolen, zvolí předsedu a druhého místopředsedu z členů zvolených sněmovnou poslaneckou a prvního místopředsedu z členů zvolených senátem.

(7) Pro členy výboru platí ustanovení §§ 23 až 27 ústavní listiny.

(8) Výbor je příslušný ve všech věcech náležitých do zákonodárné a správní působnosti Národního shromáždění, ale není oprávněn:

a) voliti presidenta republiky nebo jeho náměstka;

b) měniti zákony ústavní (čl. I. uvoz. zák.) a příslušnost úřadů, leč by šlo o rozšíření působnosti úřadů už zřízených novými úkoly;

c) ukládati svými opatřeními nové trvalé finanční povinnosti občanům, rozšiřovati brannou povinnost, trvale zatěžovati státní finance nebo zcizovati státní majetek;

d) dávatí souhlas k vypovědění války.

(9) K opatření, k němuž by jinak bylo třeba zákona, nebo má-li býti schváleno vydání nebo úhrada mimo rozpočet, je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů.

(10) Ve všech ostatních případech stačí k usnášení přítomnost polovice členů výboru a nadpoloviční většina všech přítomných. Předseda hlasuje jen při rovnosti hlasů.

(11) Neodkladná opatření, k nimž by jinak bylo třeba zákona, jsou přípustna jen k návrhu vlády schválenému presidentem republiky.

(12) Opatření výboru v předešlém odstavci uvedená mají prozatímní platnost zákona, musí být vyhlášena s poukazem na § 54 ústavní listiny ve Sbírce zákonů a nařízení, a podepisuje je prezident republiky, předseda vlády nebo jeho náměstek, a aspoň polovice ministrů. Opatření, kterým prezident republiky odepřel souhlas, nelze vyhlásiti.

(13) Působnost ústavního soudu vztahuje se na opatření, k nimž by jinak bylo třeba zákona, a buďtež mu vládou předložena zároveň s vyhlášením ve Sbírce zákonů a nařízení. Ústavnímu soudu náleží, aby rozhodl, zdali opatření jemu předložená vyhovují odst. 8., lit. b).

(14) Předseda výboru a jeho náměstek podávají v nejbližší schůzi poslanecké sněmovny a senátu zprávu o činnosti výboru a to, i když členy poslanecké sněmovny nebo senátu byli přestali.

(15) Opatření, kterých neschválí obě sněmovny do 2 měsíců od sejití, pozbývají další platnosti.

HLAVA TŘETÍ

Moc vládní a výkonná

§ 55

Nařízení vydávati lze jen ku provedení určitého zákona a v jeho mezích.

Prezident republiky

I.

§ 56

(1) Prezident republiky jest volen Národním shromážděním (§ 38).

(2) Volen může být státní občan Československé republiky, který je volitelný do sněmovny poslanecké a dosáhl 35 let věku (§ 67).

§ 57

(1) Ku platnosti volby jest třeba přítomnosti nadpoloviční většiny úhrnného počtu členů sněmovny poslanecké i senátu v čas volby a třípětinové většiny přítomných.

(2) Nevedla-li dvojí volba k cíli, koná se užší volba mezi těmi kandidáty, kteří obdrželi nejvíce hlasů. Zvolen je, kdo obdržel nejvíce hlasů. Jinak rozhoduje los.

(3) Podrobnosti upravuje zákon.

§ 58

(1) Volební období počítá se ode dne, kdy nově zvolený prezident vykonal slib podle § 65.

(2) Volební období trvá sedm let.

(3) Volba se koná poslední 4 neděle, nežli volební období úřadujícího presidenta uplyne.

(4) Nikdo nemůže býti více než dvakrát po sobě zvolen. Kdo byl presidentem po dvě po sobě jdoucí volební období, nemůže opět zvolen býti, dokud od skončení posledního období neuplyne sedm let; ustanovení toto nevztahuje se na prvního presidenta Československé republiky.

(5) Dřívější president zůstává ve své funkci, pokud nebyl zvolen president nový.

§ 59

Zemře-li president anebo vzdá-li se své funkce ve volebním období, vykoná se nová volba podle ustanovení §§ 56 a 57 na dalších 7 let. Národní shromáždění (§ 38) budiž k tomu konci svoláno do 14 dnů.

§ 60

Pokud nový president není zvolen (§ 59), nebo je-li president zaneprázdněn nebo churav tak, že nemůže vykonávati svého úřadu, přísluší výkon jeho funkcí vládě, která může pověřiti svého předsedu jednotlivými úkony.

§ 61

(1) Je-li president déle než 6 měsíců zaneprázdněn nebo churav (§ 60), a usnese-li se na tom vláda za přítomnosti tří čtvrtin svých členů, Národní shromáždění (§ 38) zvolí náměstka presidentova, jehož úřad trvá, dokud překážka nepomine.

(2) V době, kdy někdo podle § 58 nemůže býti presidentem, nemůže býti ani jeho náměstkem.

§ 62

Pro volbu náměstka platí totéž, co pro volbu presidenta.

§ 63

(1) President republiky nesmí býti zároveň členem Národního shromáždění. Kdyby náměstkem presidentovým byl zvolen člen Národního shromáždění, nesmí potud, pokud je náměstkem, vykonávati mandátu v Národním shromáždění.

(2) Hlavním sídlem presidentovým je Praha.

II.

§ 64

(1) President republiky:

1. zastupuje stát na venek. Sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy. Smlouvy obchodní, dále smlouvy, z kterých pro stát neb občany plynou jakákoli břemena majetková nebo osobní, zejména i vojenská, jakož i smlouvy, jimiž se mění státní území, potřebují souhlasu Národního shromáždění. Pokud jde o změny státního území, souhlas Národního shromáždění se dává formou ústavního zákona (čl. I. uvoz. zák.);
2. přijímá a pověřuje vyslance;
3. prohlašuje válečný stav, vypovídá s předchozím souhlasem Národního shromáždění válku a předkládá mu sjednaný mír k vyslovení souhlasu;
4. svolává, odročuje a rozpouští Národní shromáždění (§§ 28-31) a prohlašuje zasedání sněmoven za ukončené;
5. má právo vraceti s připomínkami usnesené zákony (§ 47) a podpisuje zákony Národního shromáždění (§ 51), sněmu Podkarpatské Rusi (§ 3) a opatření výboru podle § 54;
6. podává ústně nebo písemně Národnímu shromáždění zprávu o stavu republiky a doporučuje mu k úvaze opatření, která pokládá za nutná a účelná;
7. jmenuje a propouští ministry a stanoví jejich počet;
8. jmenuje vysokoškolské profesory vůbec, dále soudce, státní úředníky a důstojníky, počínajíc VI. hodnostní třídou;
9. uděluje dary a pense z milosti k návrhu vlády;
10. má vrchní velitelství veškeré branné moci;
11. uděluje milost podle § 103.

(2) Veškerá moc vládní a výkonná, pokud ústavní listinou nebo zákony Československé republiky vydanými po 15. listopadu 1918 není a nebude výslovně vyhrazena prezidentovi republiky, přísluší vládě (§ 70).

III.

§ 65

President republiky slibuje před Národním shromážděním (§ 38) na svou čest a svědomí, že bude dbáti blaha republiky i lidu a šetřiti ústavních a jiných zákonů.

§ 66

President republiky není odpověden z výkonu svého úřadu. Z projevů jeho souvisících s úřadem presidentovým odpovídá vláda.

§ 67

(1) Trestně může být stíhán jen pro velezradu a to před senátem na obžalobu sněmovny poslanecké (§ 34). Trestem může být jen ztráta úřadu presidentského a způsobilosti tohoto úřadu později znovu nabýti.

(2) Podrobnosti upravuje zákon.

§ 68

Jakýkoli presidentův úkon moci vládní nebo výkonné potřebuje k své platnosti spolupodpisu odpovědného člena vlády.

§ 69

Ustanovení o presidentovi republiky platí také o jeho náměstkovi (§ 61).

Vláda

§ 70

(1) Předsedu a členy vlády (ministry) jmenuje a propouští president republiky.

(2) Pravidelným sídlem vlády je Praha (§ 6, II.).

§ 71

Vláda volí ze sebe náměstka předsedova, který předsedu zastupuje. Nemohl-li by ho zastupovati ani náměstek, činí tak věkem nejstarší člen vlády.

§ 72

President republiky stanoví, který z členů vlády řídí jednotlivá ministerstva.

§ 73

Členové vlády skládají do rukou presidenta republiky slib na svou čest a své svědomí, že budou svědomitě a nestranně konati své povinnosti a budou šetřiti ústavních a jiných zákonů.

§ 74

Žádný člen vlády nesmí být členem představenstva nebo dozorčí rady, ani zástupcem akciových společností a společností s ručením omezeným, pokud tyto společnosti se zabývají činností výdělkovou.

§ 75

Vláda je odpovědna poslanecké sněmovně, která jí může vysloviti nedůvěru. K usnesení je třeba přítomnosti nadpoloviční většiny poslanců, nadpoloviční většiny hlasů a hlasování podle jmen.

§ 76

Návrh na vyslovení nedůvěry musí být podepsán nejméně sto poslanci a přikáže se výboru, který o něm podá zprávu nejdéle do osmi dnů.

§ 77

Vláda může podat v poslanecké sněmovně návrh na vyslovení důvěry. O návrhu tom se jedná, aniž byl přikázán výboru.

§ 78

(1) Vyslovila-li poslanecká sněmovna vládě nedůvěru anebo zamítla-li vládní návrh na vyslovení důvěry, musí vláda podati demisi do rukou presidenta republiky, který určuje, kdo vede vládní věci, pokud nová vláda nebude ustavena.

(2) Došlo-li k demisi vlády v době, kdy není ani presidenta ani jeho náměstka, rozhoduje o demisi vlády a činí opatření o prozatímním vedení vládních věcí výbor uvedený v § 54.

§ 79

(1) Poruší-li předseda nebo členové vlády úmyslně nebo z hrubé nedbalosti v oboru své úřední působnosti ústavní nebo jiné zákony, jsou trestně odpovědní.

(2) Právo k obžalobě přísluší sněmovně poslanecké (§ 34). Trestní řízení provádí senát.

(3) Podrobnosti upravuje zákon.

§ 80

Vláda rozhoduje ve sboru, který je schopen usnášeti se, je-li přítomna mimo předsedu nebo jeho náměstka (zástupce) nadpoloviční většina ministrů.

§ 81

Vláda rozhoduje ve sboru zejména:

a) o vládních předlohách pro Národní shromáždění, o vládních nařízeních (§ 84), jakož i o návrzích, aby president republiky užil svého práva podle § 47;

b) o všech věcech politické povahy;

c) o jmenování soudců, státních úředníků a důstojníků od VIII. třídy, pokud přísluší ústředním úřadům, neb o návrzích na jmenování funkcionářů, které jmenuje president republiky (§ 64, č. 8).

§ 82

Prezident republiky má právo býti přítomen a předsedati schůzím vlády, vyžádati si od vlády a jednotlivých jejích členů písemné zprávy o každé věci, která náleží do oboru jejich působnosti.

§ 83

Prezident republiky má právo pozvati vládu neb její členy k poradě.

§ 84

Každé nařízení vládní podpisuje předseda vlády nebo jeho náměstek (zástupce) a ministři pověřeni jeho provedením, nejméně však polovina ministrů.

Ministerstva a nižší správní úřady

§ 85

Působnost ministerstev upravuje se zákonem.

§ 86

V nižších státních úřadech správních budiž podle možnosti zastoupen živel občanský a budiž postaráno při správních úřadech o nejvydatnější ochranu práv a zájmů občanstva (správní soudnictví).

§ 87

(1) Nikdo nemůže býti zároveň voleným členem úřadu nižšího a úřadu, který je úřadu nižšímu nadřízen nebo vykonává nad ním moc dohlédací.

(2) Výjimky z této zásady stanoví zákon.

§ 88

(1) Soudní ochranu proti správním úřadům poskytuje v nejvyšší stolici soud složený z neodvislých soudců a zřízený pro území celé republiky.

(2) Podrobnosti upravuje zákon.

§ 89

Jak jsou ustrojeny nižší úřady státní správy, určuje se v zásadě zákonem, jenž podrobnou úpravu může svěřiti nařízením.

§ 90

Do oboru moci nařizovací náleží zřizovati a organisovati státní úřady obstarávající jen správu hospodářskou bez jakékoli výsostné pravomoci.

§ 91

Složení a působnost svazů samosprávných upravují zvláštní zákony.

§ 92

Pokud stát ručí za škodu způsobenou nezákonným výkonem veřejné moci, určuje zákon.

§ 93

Veřejní zaměstnanci dbejtež v úřední své činnosti ústavních a jiných zákonů. Totéž platí o občanských členech správních úřadů (sborů).

HLAVA ČTVRTÁ

Moc soudcovská

§ 94

(1) Soudnictví vykonává se státními soudy; zákon stanoví jejich organizaci, příslušnost věcnou i místní, jakož i řízení před nimi.

(2) Nikdo nesmí býti odňat svému zákonnému soudci.

(3) Jen v řízení trestním mohou býti zavedeny soudy výjimečné a to pouze v případech zákonem předem stanovených a na dobu obmezenou.

§ 95

(1) Soudní moc v civilních právních věcech přísluší soudům civilním, a to buď řádným, nebo mimořádným a rozhodčím, soudní moc ve věcech trestních přísluší občanským soudům trestním, pokud není zvláštním zákonem přikázána trestním soudům vojenským, nebo pokud věci tyto nemají býti podle všeobecných předpisů projednávány v trestním řízení policejním nebo finančním.

(2) Pro celé území Československé republiky zřízen jest jediný nejvyšší soud.

(3) Příslušnost a působnost porot upravují zvláštní zákony.

(4) Působnost poroty může býti na čas zastavena v případech zákonem stanovených.

(5) Pravomoc soudů vojenských může býti rozšířena na obyvatelstvo civilní podle zákonných ustanovení jen v době války a to jen pro činy spáchané v této době.

§ 96

(1) Soudnictví jest ve všech stolicích odděleno od správy.

(2) Řešení sporů o příslušnost mezi soudy a úřady správními upravuje zákon.

§ 97

- (1) Zákon stanoví podmínky nutné k dosažení úřadu soudce z povolání.
- (2) Služební poměry soudců upraví zvláštní zákon.

§ 98

- (1) Veškeří soudcové vykonávají svůj úřad neodvisle, jsou vázáni jen zákonem.
- (2) Přisahou služební soudcové příslibtež, že budou zachovávat zákony.

§ 99

(1) Soudcové z povolání jsou ustanovováni na svá místa vždy trvale; proti své vůli mohou být přeloženi, sesazeni nebo do výslužby dáni jen v případech nové organizace soudní po dobu zákonem stanovenou nebo na základě pravoplatného disciplinárního nálezu; do výslužby mohou být dáni na základě pravoplatného nálezu také, když dosáhnou stáří zákonem stanoveného. Podrobnosti ustanovuje zvláštní zákon, jenž též stanoví, za jakých podmínek mohou být soudcové suspendováni z úřadů.

(2) Senáty u sborových soudů I. a II. stolice jsou po celý rok stálé; výjimky stanoví zákon.

§ 100

Soudcové z povolání nesmějí zastávat jiných funkcí placených stálých neb občasných, pokud zákon nestanoví výjimky.

§ 101

(1) Rozsudky vyhlašují se jménem republiky.

(2) Líčení před soudy jest ústní a veřejné; rozsudky ve věcech trestních prohlašují se vždy veřejně; veřejnost při přelíčení smí být vyloučena jen v případech zákonem stanovených.

(3) V řízení před soudy trestními platí zásada obžalovací.

§ 102

Soudcové mají právo, řešíce určitou právní věc, zkoumati platnost nařízení; při zákoně mohou jen zkoumati, byl-li řádně vyhlášen (§ 51).

§ 103

(1) Presidentu republiky přísluší právo udíleti amnestii, promíjeti nebo zmírňovati tresty a právní následky odsouzení trestními soudy, zvláště též ztrátu volebního práva do Národního shromáždění a jiných zastupitelských sborů, jakož i - s vyloučením trestných činů

soukromožalobních - nařizovati, aby soudní trestní řízení nebylo zahajováno nebo nebylo v něm pokračováno.

(2) Tato práva nepřísluší presidentovi republiky, jde-li o členy vlády obžalované nebo odsouzené podle § 79.

§ 104

Jak ručí stát a soudcové za náhradu škody, kterou tito způsobili tím, že porušili právo u konání svého úřadu, stanoví zvláštní zákon.

§ 105

(1) Ve všech případech, ve kterých úřad správní podle zákonů o tom vydaných rozhoduje o nárocích soukromoprávních, volno jest straně tímto rozhodnutím dotčené po vyčerpání opravných prostředků dovolávati se nápravy pořadem práva.

(2) Podrobnosti upravuje zákon.

HLAVA PÁTÁ

Práva a svobody, jakož i povinnosti občanské

Rovnost

§ 106

(1) Výsady pohlaví, rodu a povolání se neuznávají.

(2) Všichni obyvatelé republiky Československé požívají v stejných mezích jako státní občané této republiky na jejím území plné a naprosté ochrany svého života i své svobody nehledíc k tomu, jakého jsou původu, státní příslušnosti, jazyka, rasy nebo náboženství. Úchyly od této zásady jsou přípustny jen, pokud právo mezinárodní dovoluje.

(3) Tituly smějí býti udíleny jen, pokud označují úřad nebo povolání. Toto ustanovení netýká se akademických hodností.

Svoboda osobní a majetková

§ 107

(1) Svoboda osobní se zaručuje. Podrobnosti upravuje zákon jako součást této ústavní listiny.

(2) Omezení nebo odnětí osobní svobody je možné jen na základě zákona. Rovněž jen na základě zákona může veřejná moc od občana požadovati osobních výkonů.

§ 108

(1) Každý státní občan československý může se usazovati na kterémkoli místě Československé republiky, nabývatí tam nemovitostí a vykonávati výdělkovou činnost v mezích všeobecných právních ustanovení.

(2) Omezení tohoto práva je možné jen v zájmu veřejném na základě zákona.

§ 109

(1) Soukromé vlastnictví lze omeziti jen zákonem.

(2) Vyvlastnění je možné jen na základě zákona a za náhradu, pokud zákonem není nebo nebude stanoveno, že se náhrada dáti nemá.

§ 110

Právo vystěhovati se do ciziny může býti omezováno jen zákonem.

§ 111

(1) Daně a veřejné dávky vůbec mohou se ukládati jen na základě zákona.

(2) Rovněž jen na základě zákona možno tresty hroziti a je ukládati.

Svoboda domovní

§ 112

(1) Právo domovní je neporušitelné.

(2) Podrobnosti upravuje zákon jako součást této ústavní listiny.

Svoboda tisku, právo shromažďovací a spolkové

§ 113

(1) Svoboda tisku, jakož i právo klidně a beze zbraně se shromažďovati a tvořiti spolky jsou zabezpečeny. Jest proto v zásadě nedovoleno podrobovati tisk předběžné cenzuře. Výkon práva spolčovacího a shromažďovacího upravují zákony.

(2) Spolek může býti rozpuštěn jen, když jeho činností byl porušen trestní zákon nebo veřejný pokoj a řád.

(3) Zákonem mohou se zavésti omezení zvláště pro shromáždění na místech sloužících veřejné dopravě, pro zakládání spolků výdělečných a pro účast cizinců v politických spolkách. Tímto způsobem může se stanoviti, jakým omezením podléhají zásady předcházejících odstavců za války nebo tehdy, vypuknou-li uvnitř státu události ohrožující zvýšenou měrou republikánskou státní formu, ústavu nebo veřejný klid a pořádek.

§ 114

(1) Právo spolčovací k ochraně a podpoře pracovních (zaměstnaneckých) a hospodářských poměrů se zaručuje.

(2) Všeliké činy jednotlivců nebo sdružení, jež se jeví úmyslným rušením tohoto práva, jsou zakázány.

Právo petiční

§ 115

Právo petiční přísluší každému; právnickým osobám a sdružením jen v mezích jejich působnosti.

Tajemství listovní

§ 116

(1) Tajemství listovní je zaručeno.

(2) Podrobnosti upravuje zákon.

Svoboda učení a svědomí. Svoboda projevu mínění

§ 117

(1) Každý může v mezích zákona projevovati mínění slovem, písmem, tiskem, obrazem a pod.

(2) Totéž platí o právnických osobách v mezích jejich působnosti.

(3) Výkon tohoto práva nesmí nikomu býti na újmu v jeho pracovním nebo zaměstnaneckém poměru.

§ 118

Vědecké bádání a hlásání jeho výsledků, jakož i umění jest svobodné, pokud neporušuje trestního zákona.

§ 119

Veřejné vyučování budiž zařízeno tak, aby neodporovalo výsledkům vědeckého bádání.

§ 120

(1) Zřizovati soukromé vyučovací a vychovávací ústavy je dovoleno jen v mezích zákonů.

(2) Státní správě přísluší vrchní vedení a dozor na veškeré vyučování a vychovávání.

§ 121

Svoboda svědomí a vyznání jest zaručena.

§ 122

Všichni obyvatelé republiky Československé mají v stejných mezích jako státní občané republiky Československé právo vykonávati veřejně i soukromě jakékoli vyznání, náboženství nebo víru, pokud výkon ten není v neshodě s veřejným pořádkem a řádem nebo s dobrými mravy.

§ 123

Nikdo nesmí býti ani přímo ani nepřímou nucen k účasti na jakémkoli náboženském úkonu s výhradou práv plynoucích z moci otcovské nebo poručenské.

§ 124

Všecka náboženská vyznání jsou si před zákonem rovna.

§ 125

Vykonávati určité náboženské úkony může býti zakázáno, odporují-li veřejnému pořádku nebo veřejné mravnosti.

Manželství a rodina

§ 126

Manželství, rodina a mateřství jsou pod zvláštní ochranou zákonů.

Branná povinnost

§ 127

(1) Každý způsobilý státní občan republiky Československé je povinen podrobiti se vojenskému výcviku a uposlechnouti výzvy k obraně státu.

(2) Podrobnosti upravuje zákon.

HLAVA ŠESTÁ

Ochrana menšin národních, náboženských a rasových

§ 128

(1) Všichni státní občané republiky Československé jsou si před zákonem plně rovni a požívají stejných práv občanských a politických nehledíc k tomu, jaké jsou rasy, jazyka nebo náboženství.

(2) Rozdíl v náboženství, víře, vyznání a jazyku není žádnému státnímu občanu republiky Československé v mezích všeobecných zákonů na závadu, zejména pokud jde o přístup do veřejné služby, k úřadům a hodnostem, aneb pokud jde o vykonávání jakékoli živnosti nebo povolání.

(3) Státní občané republiky Československé mohou v mezích všeobecných zákonů volně užívatí jakéhokoli jazyka ve stycích soukromých a obchodních, ve věcech týkajících se náboženství, v tisku a jakýchkoli publikacích nebo ve veřejných shromážděních lidu.

(4) Tím však nejsou dotčena práva, jež státním orgánům v těchto směrech přísluší podle platných nebo budoucně vydaných zákonů z důvodů veřejného pořádku a bezpečnosti státní i účinného dozoru.

§ 129

Zásady jazykového práva v republice Československé určuje zvláštní zákon, tvořící součást této ústavní listiny.

§ 130

Pokud státním občanům přísluší podle všeobecných zákonů právo zakládati, řídit a spravovati vlastním nákladem ústavy lidumilné, náboženské a sociální, školy a jiné ústavy výchovné, jsou státní občané, nehledíc k národnosti, jazyku, náboženství a rase, sobě rovni a mohou v těchto ústavách volně používatí svého jazyka a vykonávati svoje náboženství.

§ 131

V městech a okresích, v nichž jest usedlý značný zlomek státních občanů československých jiného jazyka než československého, zaručuje se dětem těchto československých občanů ve veřejném vyučování v mezích všeobecné úpravy vyučovací přiměřená příležitost, by se jim dostalo vyučování v jejich vlastní řeči, při čemž vyučování československé řeči může býti stanoveno povinným.

§ 132

Pokud ve městech a okresích, v nichž jest usedlý značný zlomek státních občanů československých náležících k menšinám náboženským, národním a jazykovým, mají býti určité částky vynaloženy na výchovu, náboženství neb lidumilnost z veřejných fondů podle rozpočtu státního, rozpočtů obecních neb jiných veřejných, zabezpečuje se těmto menšinám v mezích všeobecných předpisů pro veřejnou správu platných přiměřený podíl na požitku a používání.

§ 133

Provedení zásad §§ 131 a 132 a zvláště vymezení pojmu "značného zlomku" vyhrazuje se zvláštním zákonům.

§ 134

Jakýkoli způsob násilného odnárodňování je nedovolený. Nešetření této zásady může zákon prohlásiti za jednání trestné.

T. G. Masaryk v.r.

Tusar v.r.
Staněk v.r.,

jako ministr pošt a telegrafů a v zastoupení nepřítomného ministra vnitra

Houdek v.r.,

jako ministr pro zásobování lidu a v zastoupení nepřítomného ministra veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy a nepřítomného ministra pro sjednocení zákonodárství a organizace správy v republice Československé

Dr. Beneš v.r.

Klofáč v.r.
Sonntág v.r.

Dr. Heidler v.r.

Habrman v.r.
Dr. Winter v.r.

Prášek v.r.
Dr. Franke v.r.

Dr. Veselý v.r.

Hampl v.r.

II.
186/1946 Sb.

Jménem republiky Československé!

Dr. Edvard Beneš,

president republiky Československé,

všem, kteří tento list čísti nebo čtouce slyšeti budou, pozdravení.

Jménem republiky Československé

a

Svazu sovětských socialistických republik

byla sjednána tato smlouva s protokolem:

Smluva

mezi Československou republikou a Svazem sovietských socialistických republik o Zakarpatskej Ukrajině

Prezident Československej republiky

a

Prezídium Najvyššieho sovieta Svazu SSR,

predchnutí želaním, aby národy Československej republiky a Svazu sovietských socialistických republik žily vo večnom úprimnom priateľstve a aby im vo vzájomnej úzkej spolupráci bola zaistená šťastná budúcnosť, rozhodli sa k tomuto účelu uzavrieť Smluvu a menovali svojimi plnomocníkmi:

Prezident Československej republiky

Zdenka Fierlingera, predsedu vlády a Vladimíra Clementisa, štátneho tajomníka v ministerstve zahraničných vecí;

Prezídium Najvyššieho sovieta SSSR

Vjačeslava Michajloviča Molotova, zástupcu predsedu Rady ľudových komisárov a ľudového komisára zahraničných vecí Svazu SSR,

ktorí, vymeniac si svoje plné moci, ktoré boly najdené v patričnej forme a v úplnom poriadku, dohodli sa na nižšie uvedenom:

Čl.1

Zakarpatská Ukrajina (podľa československej ústavy nazvaná Podkarpatská Rus), ktorá bola pojatá na základe smluvy zo dňa 10. septembra 1919, uzavretej v St.-Germain-en-Laye ako samosprávny celok do rámca Československej republiky, sjednotuje sa v súhlase so

želaním, prejavovým obyvateľstvom Zakarpatskej Ukrajiny a na základe priateľskej dohody medzi obidvoma Vysokými smluvnými stranami, so svojou odvekou otčinou - Ukrajinou a vteľuje sa do rámca Ukrajinskej sovietskej socialistickej republiky.

Hranica ako bola medzi Slovenskom a Zakarpatskou Ukrajinou dňa 29. septembra 1938 stáva sa s prevedenými zmenami hranicou medzi Československou republikou a Svazom sovietskych socialistických republík podľa pripojenej mapy.

Čl.2

Táto Smluva podlieha schváleniu československého Národného shromaždenia a prezídia Najvyššieho sovietu Svazu sovietskych socialistických republík.

Ratifikačné listiny budú vymenené v Prahe.

Táto Smluva bola uzavretá v Moskve v troch vyhotoveniach, a to každá v slovenskej, ruskej a ukrajinskej reči. Pri interpretácii majú všetky tri texty rovnakú moc.

29. júna 1945.

Z plnej moci

prezidenta Československej republiky:

Zd. Fierlinger v. r.

V. Clementis v. r.

L. S.

Z plnej moci

Prezídia Najvyššieho sovietu

Svazu sovietskych socialistických republík:

V. Molotov v. r.

L. S.

Protokol

ku Smluve medzi Československou republikou a Svazom sovietskych socialistických republík o Zakarpatskej Ukrajine

Pri podpise Smluvy o Zakarpatskej Ukrajine strany sa dohodly na nižšie uvedenom:

Článok 1

Vytýčenie hraníc na mieste samom, ako ich má na zreteli článok 1. Smluvy, bude prevedené Rozhraničovacou komisiou, do ktorej každá z Vysokých smluvných strán vyšle troch zástupcov, ktorí budú mať právo pribrať k rokovaniam potrebný počet znalcov.

Trovy Rozhraničovacej komisie budú znášať obidva zúčastnené štáty rovnakou mierou.

Článok 2

Osoby slovenskej a českej národnosti, ktoré sú príslušné (majú trvalé bydlisko) na územie Zakarpatskej Ukrajiny, majú právo optovať pre štátne občianstvo Československej republiky a to do 1. januára 1946. Opcia sa koná podľa platných zákonov Československej republiky a nadobúda účinnosti iba po súhlase československých úradov.

Osoby ukrajinskej a ruskej národnosti, ktoré žijú na území Československa (v okresoch Slovenska), majú právo optovať pre štátne občianstvo Sväzu sovietskych socialistických republík a to do 1. januára 1946. Opcia sa koná podľa platných zákonov Sväzu SSR a nadobúda účinnosti iba po súhlase sovietskych úradov.

Osoby, ktoré použijú tohoto práva opcie, prenesú svoje bydlisko behom nasledujúcich 12 mesiacov po obdržaní súhlasu príslušnej vlády s opciou, do štátu, štátne občianstvo ktorého majú prijať, pri čom môžu vziať so sebou celý svoj hnutel'ný majetok. Tento majetok nepodlieha z tohoto dôvodu nijakému vývoznému clu ani poplatku. Za nehnuteľný majetok dostanú odškodné.

Taktiež budú odškodnené za zanechaný nehnuteľný majetok osoby českej a slovenskej národnosti, ktoré musely v dôsledku nepriateľskej okupácie opustiť územie Zakarpatskej Ukrajiny. Týmto fyzickým osobám sú postavené na roveň právnické osoby, ktoré vzhľadom na národnostné složenie ich štatutárnych orgánov, aké boly pred okupáciou, je treba považovať za české alebo slovenské.

Článok 3

K uskutečneniu článku 1. Smluvy z dnešného dňa a článku 2. tohoto Protokolu, pokiaľ ide o otázky právne, majetkové a finančné, ustanovuje sa Likvidačná komisia, do ktorej každá z Vysokých smluvných strán vyšle svojich zástupcov, ktorí budú mať právo pribrať k prácam potrebný počet znalcov.

Do pôsobnosti tejto komisie patrí bezúplatný prevod štátneho majetku na Zakarpatskej Ukrajine z vlastníctva Československej republiky do vlastníctva Sväzu sovietskych socialistických republík.

Článok 4

Odškodnenie podľa článku 2., odseku 3. a 4., prevedie podľa zásad, vypracovaných Likvidačnou komisiou, československá rešpektívne sovietska vláda. Vysoké smluvné strany vymenia si soznamy vyplatených odškodnení a potom sa prevedie vyrovnanie vzniknuteľného dluhu. Likvidácia všetkých odškodnení a úhrada rozdielu bude prevedená do 18 mesiacov odo dňa ratifikácie Smluvy.

Článok 5

Tento Protokol, ktorý tvorí integrujúcu časť Smluvy, podlieha ratifikácii, ktorá sa uskutoční za rovnakých podmienok ako ratifikácia hlavného smluvného aktu.

Moskva, 29. júna 1945.

Z plnej moci prezidenta

Československej republiky:
Zd. Fierlinger v. r.

V. Clementis v. r.

Z plnej moci

Prezídia Najvyššieho sovietu

Svazu sovietskych socialistických republík:

V. Molotov v. r.

Shlédnuvše a prozkoumavše tuto smlouvu s protokolem a vědouce, že prozatímní Národní shromáždění republiky Československé s nimi souhlasí, prohlašujeme je za schváleny, přijaty, potvrzeny a utvrzeny a mocí listu tohoto podepsaného naší rukou vlastní je schvalujeme, přijímáme, potvrzujeme a utvrzujeme, slibující slovem svým, jménem republiky Československé, že je pevně a neporušitelně zachováme a nedopustíme, aby proti nim jednáno bylo z jakékoli příčiny a jakýmkoli vymyšleným způsobem.

Tomu na svědomí jsme tento list vyhotoviti kázali a k němu pečet' republiky Československé přitisknouti dali.

Jenž jest dán na Hradě pražském, dne 12. ledna léta tisícího devítistého čtyřicátého šestého.

President republiky Československé:

Dr. Edvard Beneš v.r.

Ministr zahraničních věcí:

L. S.

Jan Masaryk v.r.

Vyhlašuje se s tím, že ratifikační listiny byly podle článku 2 smlouvy vyměněny v Praze dne 30. ledna 1946 a že tímto dnem tato smlouva nabyla účinnosti. Změna hranic v úseku obce Lekartu, provedená dodatečně ve prospěch Československé republiky výměnou not mezi vládami obou států, není na mapě připojené ke smlouvě vyznačena.

Masaryk v. r.

III.
1/1958 Sb.

Vyhláška
ministra zahraničních věcí

ze dne 6. února 1958

o Dohodě mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o konečném vypořádání majetkových a finančních otázek, souvisejících se sjednocením Zakarpatské Ukrajiny s Ukrajinskou sovětskou socialistickou republikou

Mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik byla v Moskvě dne 6. července 1957 sjednána Dohoda o konečném vypořádání majetkových a finančních otázek, souvisejících se sjednocením Zakarpatské Ukrajiny s Ukrajinskou sovětskou socialistickou republikou.

Národní shromáždění projevilo s Dohodou souhlas dne 31. října 1957 a president republiky ji ratifikoval dne 23. prosince 1957. Ratifikační listiny byly vyměněny v Praze dne 8. ledna 1958.

Podle svého článku 6 nabyla Dohoda účinnosti dnem výměny ratifikačních listin, tj. dne 8. ledna 1958.

České znění této Dohody se vyhláší v Příloze Sbírky zákonů. 1)
David v. r.

DOHODA

mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o konečném vypořádání majetkových a finančních otázek, souvisejících se sjednocením Zakarpatské Ukrajiny s Ukrajinskou sovětskou socialistickou republikou

President Československé republiky a Presidium Nejvyššího sovětu Svazu sovětských socialistických republik, vycházejíce ze Smlouvy o Zakarpatské Ukrajině, uzavřené mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik dne 29. června 1945, jakož i z Protokolu k této Smlouvě téhož dne uzavřeného, ve snaze konečně a plně vypořádat majetkové a finanční otázky, související se sjednocením Zakarpatské Ukrajiny s Ukrajinskou sovětskou socialistickou republikou, rozhodli se uzavřít tuto Dohodu a jmenovali za tím účelem svými zmocněnci:

president Československé republiky:
Karla KURKU, náměstka ministra zahraničních věcí Československé republiky,

Presidium Nejvyššího sovětu Svazu sovětských socialistických republik:
N. S. PATOLICEVA, náměstka ministra zahraničních věcí Svazu sovětských socialistických republik,

kterí, vyměnivše si své plné moci a shledavše je v náležitě formě a v plném pořádku, dohodli se takto:

Čl.1

Uzavřením této Dohody se plně vypořádávají a s konečnou platností zanikají:

1. nároky Československé republiky vůči Svazu sovětských socialistických republik na náhradu za nemovitý majetek, zanechaný na území Zakarpatské Ukrajiny:

a) osobami české a slovenské národnosti, které měly trvalé bydliště na území Zakarpatské Ukrajiny a optovaly pro občanství Československé republiky podle Smlouvy mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o Zakarpatské Ukrajině ze dne 29. června 1945;

b) osobami ukrajinské a ruské národnosti, které bojovaly ve válce proti Německu za osvobození Československa, a členy jejich rodin, pokud měly na území Zakarpatské Ukrajiny trvalé bydliště a optovaly pro občanství Československé republiky;

c) osobami české a slovenské národnosti, které musely v důsledku nepřátelské okupace opustit území Zakarpatské Ukrajiny, a jim na roveň postavenými právníckými osobami, které vzhledem na národnostní složení jejich statutárních orgánů, jak byly před okupací, je třeba považovat za české nebo slovenské;

d) ostatními československými občany, kteří ke dni 29. června 1945 měli nemovitý majetek na území Zakarpatské Ukrajiny.

2. nároky Svazu sovětských socialistických republik vůči Československé republice na náhradu za nemovitý majetek, zanechaný na území Československé republiky osobami ukrajinské a ruské národnosti, které měly trvalé bydliště na území Československé republiky a optovaly pro občanství Svazu sovětských socialistických republik podle Smlouvy mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o Zakarpatské Ukrajině ze dne 29. června 1945.

Čl.2

Uzavřením této Dohody se vypořádávají a vzájemně zanikají mezi stranami následující nároky, vzniklé do 29. června 1945:

a) nároky právníckých osob Československé republiky vůči fyzickým osobám Zakarpatské Ukrajiny a nároky právníckých osob Zakarpatské Ukrajiny vůči fyzickým osobám Československé republiky;

b) nároky právníckých osob Československé republiky vůči právníckým osobám Zakarpatské Ukrajiny a nároky právníckých osob Zakarpatské Ukrajiny vůči právníckým osobám Československé republiky;

c) nároky fyzických osob Československé republiky vůči právníckým osobám Zakarpatské Ukrajiny a nároky fyzických osob Zakarpatské Ukrajiny vůči právníckým osobám Československé republiky;

d) nároky právníckých osob Československé republiky, týkající se nemovitého majetku, zanechaného na území Zakarpatské Ukrajiny a nároky právníckých osob Zakarpatské Ukrajiny, týkající se nemovitého majetku, zanechaného na území Československé republiky.

Čl.3

Svaz sovětských socialistických republik za účelem úplného a konečného vyrovnání zaplatí Československé republice rozdíl v částkách vzájemných nároků, uvedených v článku 1. této Dohody. Tyto částky byly stanoveny smluvními stranami na základě zásad, dohodnutých mezi nimi pro ocenění majetku.

Čl.4

Státní orgány a právnické osoby jedné strany nebudou projednávat nároky fyzických a právnických osob druhé strany, vypořádané touto Dohodou. Tyto nároky vypořádá strana, jejíž občan nebo právnická osoba je přihlásila.

Čl.5

Uzavřením této Dohody jsou úplně a s konečnou platností vypořádány všechny majetkové a finanční otázky, související se Smlouvou mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o Zakarpatské Ukrajině ze dne 29. června 1945 a Protokolem k této Smlouvě.

Čl.6

Tato Dohoda podléhá ratifikaci; nabude účinnosti dnem výměny ratifikačních listin, která bude provedena v Praze.

Tato Dohoda byla sepsána v Moskvě dne 6. července 1957 ve dvou vyhotoveních, každé v jazyce českém a ruském, při čemž obě znění mají stejnou platnost.

Z plné moci presidenta

Československé republiky
K. Kurka v. r.

Z plné moci Presidia Nejvyššího sovětu

Svazu sovětských socialistických republik

N. S. Patoličev v. r.

1) Na straně 1.

IV.
8/1947 Sb.

Vládní nařízení
ze dne 28. ledna 1947

o soupisu československého majetku na Zakarpatské Ukrajině.

Vláda republiky Československé nařizuje podle § 1 ústavního dekretu presidenta republiky ze dne 24. srpna 1945, č. 60 Sb., o přípravě provedení smlouvy mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o Zakarpatské Ukrajině ze dne 29. června 1945:

§ 1

Pro přípravu odškodnění podle Protokolu ke smlouvě mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o Zakarpatské Ukrajině ze dne 29. června 1945, č. 186 Sb. z roku 1946, je přihlásiti k povinnému soupisu nemovitý majetek (též práva spojená s držbou nemovitostí a příslušenství) na území Zakarpatské Ukrajiny, patří-li a) osobě, která podala opční prohlášení pro československé státní občanství podle vládního nařízení ze dne 24. srpna 1945, č. 61 Sb., o přípravě opce podle smlouvy mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o Zakarpatské Ukrajině ze dne 29. června 1945, pokud toto prohlášení nebylo pravoplatně zamítnuto (dále jen optant);

b) osobě české nebo slovenské národnosti, která v důsledku nepřátelské okupace opustila území Zakarpatské Ukrajiny;

c) právnické osobě, kterou vzhledem k národnostnímu složení statutárních orgánů z doby před okupací je třeba považovati za českou nebo slovenskou.

§ 2

(1) Zároveň se sepisuje i jinaký majetek na území Zakarpatské Ukrajiny, patřící osobám uvedeným v § 1, zejména majetek výdělečný, úsporné vklady, cenné papíry a pohledávky splatné v Zakarpatské Ukrajině a vůbec všechny majetkové předměty a práva, zanechané v Zakarpatské Ukrajině.

(2) Pro přípravu případného odškodnění mohou přihlásiti k soupisu nemovitý nebo jinaký majetek na Zakarpatské Ukrajině též jiní českoslovenští státní občané, jakož i jiné právnické osoby a soubory osob a majetkové podstaty se sídlem na území Československé republiky, než jsou uvedeny v § 1.

§ 3

Majetek se přihlašuje podle stavu ke dni 30. ledna 1946.

§ 4

(1) Přihláška k soupisu se podává u ministerstva vnitra.

(2) Přihláška nemovitého majetku podrobeného povinnému soupisu (§ 1) musí být podána nejpozději do dne, který stanoví ministerstvo vnitra vyhláškou v Úředním listě republiky Československé, jinak k ní nebude přihlíženo. V téže lhůtě je přihlásiti k soupisu i majetek ostatní (§ 2). Optanti, kteří ve lhůtě přihlašovací budou ještě na území Zakarpatské Ukrajiny, mohou však přihlášku podati do jednoho měsíce po přesídlení ze Zakarpatské Ukrajiny do Československé republiky.

§ 5

(1) Přihláška k soupisu se podává trojmo na tiskopisech, jejichž vzor stanoví ministerstvo vnitra vyhláškou v Úředním listě republiky Československé.

(2) Přihláška má obsahovati zejména

- a) osobní údaje strany, údaje o její národnosti, státním občanství, bydlišti, po případě dřívějším bydlišti na Zakarpatské Ukrajině, o dni, kdy strana opustila území Zakarpatské Ukrajiny a za jakých okolností se tak stalo,
- b) popis nemovitého majetku zanechaného na Zakarpatské Ukrajině a jeho příslušenství (zejména údaje o katastrálním území, číse knihovní vložky, druhu budov, roku výstavby, zastavěné ploše, výměře pozemků, druhu kultury, spoluvlastnických poměrech a j.), jakož i údaj, zda strana je knihovním nebo mimoknihovním vlastníkem,
- c) popis jiných majetkových předmětů a práv,
- d) údaje o dlužích a břemenech na majetku váznoucích,
- e) údaj o obecné ceně přihlášeného majetku ke dni 21. května 1938,
- f) prohlášení, zda, kdy a kde podala strana již dříve přihlášku, zda a od koho obdržela náhradu, zálohu nebo podporu a v jaké výši.

§ 6

(1) K přihlášce k soupisu předloží:

- a) optanti: opční osvědčení nebo potvrzení o správně podané opci (§§ 4 a 5 vl. nař. č. 61/1945 Sb.) a doklady potvrzující údaje, kdy a za jakých okolností opustili území Zakarpatské Ukrajiny.
- b) osoby české nebo slovenské národnosti, které v důsledku nepřátelské okupace opustily území Zakarpatské Ukrajiny: doklad o národnosti, vydaný příslušným československým úřadem, doklad o stálém pobytu na území Zakarpatské Ukrajiny až do doby okupace a doklady potvrzující údaje, kdy a za jakých okolností opustily území Zakarpatské Ukrajiny,
- c) právnické osoby, které vzhledem k národnostnímu složení statutárních orgánů z doby před okupací je považovati za české nebo slovenské: doklady o složení statutárních orgánů činných do okupace (výpisy z obchodního rejstříku a pod.) a doklady, vydané příslušným československým úřadem o národnosti členů statutárních orgánů z doby před okupací,

d) všichni tito přihlašovatelé majetku podrobeného povinnému soupisu (§ 1): doklady o vlastnickém nebo jiném právu k nemovitému majetku na území Zakarpatské Ukrajiny (výpisy z pozemkové knihy, trhové smlouvy, úřední potvrzení a pod.).

(2) Doklady, které má strana po ruce, buďtež připojeny k přihlášce k soupisu, a to v prvopise nebo v ověřeném opise. Pokud strana dokladů nemá po ruce, musí udati, co učinila k jejich opatření a do kdy je dodatečně předloží.

(3) K přihlášce majetku, nepodléhajícího povinnému soupisu (§ 2), netřeba zatím připojovati dokladu.

§ 7

(1) Řízení o soupisu se zavede pouze na podkladě přihlášky, kterou podá strana nebo její právní nástupce. Přihlášky, které byly podány před účinností tohoto nařízení, nejsou podkladem k zavedení řízení.

(2) Pro řízení platí přiměřeně ustanovení vládního nařízení ze dne 13. ledna 1928, č. 8 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správním řízení).

(3) K projednání jednotlivých případů lze přibrati zástupce organizace zájemců s hlasem poradním.

§ 8

(1) Z podání přihlášky nevzniká straně právní nárok na odškodnění.

(2) Úprava odškodnění se vyhrazuje zvláštním předpisům.

§ 9

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provede je ministr vnitra v dohodě se zúčastněnými ministry.

Gottwald v.r.
Dr. Zenkl v.r.

Řuriš v.r.
Fierlinger v.r.

Zmrhal v.r.
Široký v.r.

Dr. Pietor v.r.

arm. gen. Svoboda v.r.

Ing. Kopecký v.r.

Dr. Ripka v.r.

Hála v.r.
Nosek v.r.

Dr. Nejedlý v.r.

Dr. Dolanský v.r.

Dr. Procházka v.r.

Dr. Drtina v.r.

Majer v.r.
Kopecký v.r.

Dr. Franek v.r.

Laušman v.r.
Dr. Clementis v.r.

Lichner v.r.

V.
42/1958 Sb.

ZÁKON
ze dne 3. července 1958

o úpravě některých nároků a závazků souvisejících se sjednocením Zakarpatské Ukrajiny s
Ukrajinskou sovětskou socialistickou republikou

Změna: 342/2006 Sb.

Národní shromáždění Republiky československé usneslo se na tomto zákoně:

§ 1

(1) Československý stát poskytne v mezích dalších ustanovení tohoto zákona náhradu
a) za nemovitý majetek, který měly československé právnické a fyzické osoby dne 29. června
1945 na Zakarpatské Ukrajině,

b) za nároky, které měly dne 29. června 1945 československé právnické osoby proti
právnickým a fyzickým osobám Zakarpatské Ukrajiny a československé fyzické osoby proti
právnickým osobám Zakarpatské Ukrajiny, a pozbyly tohoto majetku podle Smlouvy mezi
Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o Zakarpatské
Ukrajině a Protokolu k této Smlouvě, vyhlášených pod č. 186/1946 Sb., nebo podle Dohody
mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o konečném
vypořádání majetkových a finančních otázek, souvisejících se sjednocením Zakarpatské
Ukrajiny s Ukrajinskou sovětskou socialistickou republikou, vyhlášené vyhláškou ministra
zahraněních věcí č. 1/1958 Sb.

(2) Vláda se zmocňuje stanovit zásady, v kterých případech, zejména za které druhy
majetku (nároku) a v jaké výši se poskytne náhrada osobám pozbyvším nemovitého majetku
(nároku), popřípadě jejich právním nástupcům. Dědicům ze zákona, kteří nepatří k okruhu
osob uvedených v §§ 526 až 532 obč. zák. se však náhrada neposkytne; přitom je nerozhodné,
kdy zůstavitel zemřel a jakou měl státní příslušnost.

§ 2

(1) Nemovitý majetek zanechaný na území Československé republiky osobami, které
optovaly pro Svaz sovětských socialistických republik a přesídlily na jeho území, přešel na
československý stát, a to dnem, kterým tyto osoby přesídlily.

(2) Dnem 8. ledna 1958 přešly na československý stát nároky, které měly dne 29.
června 1945 právnické osoby Zakarpatské Ukrajiny proti československým právnickým a
fyzickým osobám a fyzické osoby Zakarpatské Ukrajiny proti československým právnickým
osobám.

(3) Dlužníci jsou přechodem nároků podle ustanovení odstavce 2 zproštěni povinnosti
plnit své závazky dosavadním věřitelům a jsou povinni je plnit československému státu.

Vláda může stanovit, u kterých závazků nemá být ze závažných důvodů jejich plnění požadováno.

(4) Ustanovení zákona č. 183/1950 Sb., o majetku zanechaném na území Československé republiky osobami, které optovaly pro Svaz sovětských socialistických republik a přesídlily na jeho území, zůstávají nedotčena.

§ 3

Rozhodovat ve věcech, na které se vztahují ustanovení § 1 a § 2 odst. 1 a 2, přísluší ministerstvu financí nebo orgánu jím pověřenému; o řízení v těchto věcech platí vládní nařízení č. 20/1955 Sb., o řízení ve věcech správních (správní řád).

§ 4

(1) Ministerstvo financí upraví podrobnosti, zejména za jakých podmínek se náhrada poskytuje, jakož i o zániku nároku na náhradu.

(2) Ministerstvo financí se zároveň zmocňuje, aby v případech zvláštního zřetele hodných prominulo důsledky stanovené v § 4 odst. 2 vládního nařízení č. 8/1947 Sb., o soupisu československého majetku na Zakarpatské Ukrajině, nebyla-li přihláška nemovitého majetku podrobeného soupisu podle tohoto nařízení podána buď vůbec nebo včas.

§ 4a

(1) Ministerstvo vnitra poskytuje Ministerstvu financí pro účely řízení o náhradách fyzickým osobám uvedeným v § 1 a § 2 odst. 2 údaje z informačního systému evidence obyvatel 1) o státních občanech České republiky 2), a to v elektronické podobě způsobem umožňujícím dálkový přístup.

(2) Poskytovanými údaji podle odstavce 1 jsou

- a) jméno, popřípadě jména, příjmení, rodné příjmení,
- b) datum narození,
- c) místo a okres narození; u občana, který se narodil v cizině, místo a stát, na jehož území se narodil,
- d) rodné číslo,
- e) státní občanství, popřípadě více státních občanství,
- f) adresa místa trvalého pobytu, včetně předchozích adres místa trvalého pobytu,
- g) počátek trvalého pobytu, popřípadě datum zrušení údaje o místu trvalého pobytu nebo datum ukončení trvalého pobytu na území České republiky,
- h) zbavení nebo omezení způsobilosti k právním úkonům,

i) datum, místo a okres úmrtí,

j) den, který byl v rozhodnutí soudu o prohlášení za mrtvého uveden jako den úmrtí.

(3) Z poskytovaných údajů lze v konkrétním případě použít vždy jen takové údaje, které jsou nezbytné ke splnění daného úkolu.

§ 5

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej všichni členové vlády.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Dolanský v. r.

Kopecký v. r.

Ing. Jankovcová v. r.

Poláček v. r.

Barák v. r.

Ing. Šimůnek v. r.

Dr. Kyselý v. r.

Plojhar v. r.

Dr. Šlechta v. r.

Bakuľa v. r.

David v. r.

Đuriš v. r.

Krajčír v. r.

Krosnář v. r.

Machačová v. r.

Dr. Nejedlý v. r.

Tesla v. r.

Uher v. r.

Beran v. r.

Jonáš v. r.

Reitmajer v. r.

Dr. Škoda v. r.

Ing. Černý v. r.

Dvořák v. r.

Dr. Kahuda v. r.

generálplukovník Lomský v. r.

Dr. Neuman v. r.

Ouzký v. r.

Pospíšil v. r.

Ing. Púčik v. r.

Dr. Vlasák v. r.

Zatloukal v. r.

1) Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů.

2) Zákon č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů."

VI.
159/1959 Ú.1.

VYHLÁŠKA
ministerstva financí

ze dne 4. srpna 1959

o vnitrostátním vypořádání některých nároků podle zákona č. 42/1958 Sb., týkajících se Zakarpatské Ukrajiny

Ministerstvo financí stanoví podle § 4 zákona č. 42/1958 Sb., o úpravě některých nároků a závazků souvisejících se sjednocením Zakarpatské Ukrajiny a Ukrajinskou sovětskou socialistickou republikou, a na základě zásad stanovených vládou:

§ 1

(1) Náhrada podle této vyhlášky se poskytne za nemovitý majetek, který měly ke dni 29. června 1945 na Zakarpatské Ukrajině československé osoby a jehož pozbyly podle příslušných mezistátních smluv a dohod. *)

(2) Za československé osoby ve smyslu ustanovení odstavce 1 se považují fyzické osoby, které měly československé státní občanství ke dni 29. června 1945 nebo je získaly na základě opce. **)

(3) Náhrada se poskytne osobám, které pozbyly tohoto majetku nebo jejich dědicům, jestliže tyto osoby (jejich dědicové) měly bydliště na území Československé republiky dne 25. července 1958. ***) Dědicům ze zákona, kteří nepatří k okruhu osob uvedených v §§ 526 až 532 obč. zák., se však náhrada neposkytne.

§ 2

(1) Podmínkou pro přiznání nároku na náhradu je též, že byla podána včas přihláška k náhradě.

(2) Přihláškou k náhradě je přihláška k soupisu majetku podaná podle vládního nařízení č. 8/1947 Sb., o soupisu československého majetku na Zakarpatské Ukrajině, ve lhůtě do 31. března 1947 nebo podaná optanty, kteří v přihlašovací lhůtě byli ještě na Zakarpatské Ukrajině, ministerstvu vnitra, ve lhůtě do 1 měsíce po přesídlení ze Zakarpatské Ukrajiny do Československé republiky; u jiných osob, než na které se vztahuje ustanovení předcházející věty, rozumí se přihláškou k náhradě přihláška podaná do 30. června 1959 podle vyhlášky ministerstva financí č. 43/1959 Ú.1.

§ 3

Náhrada se poskytne za tento nemovitý majetek, pokud měl povahu osobního nebo drobného soukromého vlastnictví,
a) za rodinný domek,

b) za hospodářské budovy a půdu drobných zemědělců na Zakarpatské Ukrajině, avšak jen těm, kteří nyní hospodaří jako členové jednotných zemědělských družstev nebo jako samostatní malí nebo střední zemědělci,

c) za pozemek zastavěný rodinným domkem [písmeno a)] nejvýše však za výměru 800 m² a za pozemek zastavěný hospodářskými budovami [písmeno b)],

d) za budovy sloužící k provozu malé živnosti.

§ 4

Základem pro výpočet náhrad za nemovitý majetek jsou údaje uvedené v přihláškách (§ 2). Ceny v přihláškách se přepočtou v poměru 5 : 1 a uvedou po přezkoušení do souladu s cenovými předpisy.

§ 5

Za zemědělskou půdu bude poskytnuta žadateli náhrada jen v půdě, a to v rozsahu výměry jeho vlastních a jím obhospodařovaných pozemků na území Zakarpatské Ukrajiny, pokud tyto pozemky nepřevyšují výměru jeho vlastních pozemků, které vnesl do jednotného zemědělského družstva nebo sám obhospodařuje v tuzemsku; náhrada nesmí však převyšovat 13 ha.

§ 6

Obdržel-li žadatel v tuzemsku přiděl nemovitostí (včetně zemědělské půdy) podle příslušných předpisů, přihlédne se při stanovení náhrady, zda nebyl poskytnutím přidělu již částečně nebo i úplně odškodněn.

§ 7

(1) Náhrada se sníží o břemena a dluhy váznoucí na majetku, za který se náhrada poskytuje.

(2) Z přiznané náhrady se před její výplatou (§ 9) odečtou závazky, které měl žadatel vůči právnickým osobám Zakarpatské Ukrajiny, jejichž nároky dnem 8. ledna 1958 přešly na československý stát. *)

§ 8

Rozhodovat ve věcech náhrady přísluší ministerstvu financí; o řízení platí vládní nařízení č. 20/1955 Sb., o řízení ve věcech správních.

§ 9

O způsobu úhrady náhrady, o výplatě a uvolňování platí obdobně předpisy o úplatném nabývání věcí od soukromníků organizacemi socialistického sektoru. *)

§ 10

Tato vyhláška nabývá účinnosti ode dne vyhlášení.

První náměstek ministra:

inž. Sucharda v.r.

*) Smlouva mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o Zakarpatské Ukrajině a Protokol k této Smlouvě vyhlášené pod č. 186/1946 Sb.; Dohoda mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o konečném vypořádání majetkových a finančních otázek souvisejících se sjednocením Zakarpatské Ukrajiny s Ukrajinskou sovětskou socialistickou republikou, vyhlášená vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 1/1958 Sb.

**) Vládní nařízení č. 61/1945 Sb., o přípravě opce podle Smlouvy mezi Československou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o Zakarpatské Ukrajině ze dne 29. června 1945.

***) Den počátku účinnosti zákona č. 42/1958 Sb.

*) Podle § 2 odst. 2 zákona č. 42/1958 Sb. přešly dnem 8. ledna 1958 na československý stát nároky, které měly dne 29. června 1945 právnické osoby Zakarpatské Ukrajiny proti československým právnickým a fyzickým osobám a fyzické osoby Zakarpatské Ukrajiny proti československým právnickým osobám.

*) Vyhláška ministerstva financí č. 206/1958 Ú.1.